

Tööinspektsiooni juristid kontrollivad alaealiste töötingimusi

Meeli Miidla-Vanatalu
töösuhete osakonna juhataja

Neenu Pavel
tööinspektor-jurist

Tööinspektsiooni tööinspektor-juristid viivad käesoleva aasta 1. juunist kuni 31. augustini läbi üleriigilise sihtkontrolli alaealiste töösuhete teemal, eesmärgiga kontrollida kuni 18aastaste isikute töösuhete vastavust töölepingu seaduses sätestatud nõuetele ja teavitada tööandjaid alaealiste töötamisega seotud erisustest.

Eelmisel aastal läbi viidud alaealiste töötingimuste sihtkontrolli käigus kontrolliti alaealiste töötamise tingimusi 17 tööandja juures. Puudused avastati 8 ettevõttes, kokku 34 rikkumist, millest 22 kõrvaldamiseks tehti tööandjale ettekirjutus.

Alaealiste sihtkontrolli käigus avastatud puudused olid peamiselt seotud noorte tööpäeva kestusega. Neli kontrollitud tööandjatest ei teadnud alaealistele kehtestatud lühendatud täistööajast ja täiskasvanuga võrreldes pikemast puhkeajast kahe tööpäeva vahel sõltuvalt lapse vanusest. Teadmatusesse tõttu rakendas tööandja alaealise tööle samadel alustel nagu täiskasvanud. Ühes ettevõttes töötas 16aastane noor lausa 10-tunniste tööpäevadega.

Sellelgi aastal läbi viidava sihtkontrolli tähelepanu on suunatud alaealiste töötingimustele.

Mida peab tööandja silmas pidama alla 18aastase isiku tööle võtmisel?

Töö peab olema:

- tervisele ohutu,
- võimaldama hariduse omandamist,
- noorele jõukohane,
- seadusega lubatud.

7–12aastasel lapsel on lubatud teha kerged tööd üksnes kultuuri-, kunsti-, spordi- või reklaamialal. Näiteks võib osaleda teatrietendustes näitlejana.

13–14aastastel ja 15–16aastastel koolikohustuslikel noortel on lubatud teha kerged tööd. Kergeteks töödeks loetakse selliseid töid, kus töökohustused on lihtsad ega

nõua suurt kehalist või vaimset pingutust. Näiteks võivad need olla põllumajandustööd marjade või puuviljade korjamiseks, kaubandus- või teenidusettevõttes tehtavad abitööd kaupade lahtipakkimisel ja riulitele asetamisel, toitusasutuses laudade katmine, käsitöö, kontoritöö jmt.

Alaealised tohivad teha ainult kerged tööd.
Foto: Elmo Riig/Sakala/Scanpix

Alla 18aastase noore tööle lubamine on seotud tema vanuse ja koolikohustuslikkusega. Koolikohustuslik ollakse kuni põhihariduse omandamiseni või 17aastaseks saamiseni.

Alaealisel peab lepingu sõlmimiseks olema lapsevanema või seadusliku esindaja nõusolek. Alaealise seaduslik esindaja ei tohi anda nõusolekut koolikohustusliku alaealise töötamiseks koolivaheajal rohkem kui pooleks iga koolivaheaja kestusest.

Töölepingu sõlmimiseks 7–14aastase lapsega peab tööandja lisaks noore enda ja lapsevanema nõusolekule taotlema enne lapse tööle lubamist nõusoleku ka tööandja tegevuskoha tööinspektorilt.

7–14aastasel alaealise tööle lubamiseks peab esitatud taotlus sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) taotluse esitaja kontaktandmed;
- 2) alaealise kontaktandmed, kellega soovitakse töölepingut sõlmida;
- 3) alaealise seadusliku esindaja kontaktandmed;
- 4) alaealise sünniaeg ja vanus ning andmed koolikohustuslikkuse kohta;
- 5) alaealisele pakutavad töötingimused, sh: andmed töösuhte kestuse, tööaja, töötasu, töökoha, tööülesannete, tööga seotud riskide ning alaealise ohutuse ja tervise kaitseks rakendatud abinõude kohta.

Kuna tööinspektor vaatab taotluse läbi haldusmenetluse seaduses ettenähtud korras 10 tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamisest, tuleb pöörduda piisavalt vara, kult, soovitatavalt vähemalt kaks nädalat enne alaealise töötamise algust.

Kui taotluses esitatud andmete põhjal tekib kahtlus, et töö ei ole alaealisele sobiv, siis palub tööinspektor tööandjal esitada ka töökeskkonna riskianalüüs. Riskianalüüsis peavad olema arvesse võetud täiendavad aspektid ja ohutegurid, mis kaasnevad sellega, et nimetatud tööd teeb just alaealine.

Kui koostatud on üksnes ohutusjuhendid, kuid taotleja (tööandja) suudab tõendada, et toimub alaealiste töötajate piisav ohutusalane väljaõpe enne tööle asumist ja töökeskkonnaalased nõuded on asutuses/ettevõttes üldiselt täidetud, ei pruugi riskianalüüsi puudumine olla nõusoleku andmist takistavaks asjaoluks.

Lubatud tööaeg sõltub vanusest

Alla 18aastastel on lühendatud tööaeg sõltuvalt vanusest:

- 7–12aastasel – 3 tundi päevas ja 15 tundi nädalas;
- 13–14aastasel või koolikohustuslikul töötajal – 4 tundi päevas ja 20 tundi nädalas;
- 15aastasel töötajal, kes ei ole koolikohustuslik – 6 tundi päevas ja 30 tundi nädalas;
- 16aastasel töötajal, kes ei ole koolikohustuslik, ja 17aastasel töötajal – 7 tundi päevas ja 35 tundi nädalas.

Alaealine ei tohi:

- teha tööd üle temale ettenähtud tööaja;
- töötada vahetult enne koolipäeva algust;
- töötada kella 20.00–06.00 vahelisel ajal;
- töötada üle poole koolivaheaja kestusest.